

11.000 ideeën voor een beter Duitsland

Merkels 'Dialog über Deutschlands Zukunft'

Achtergrond - 18 september 2012

Het is een experiment, meldde Merkel aan het begin van haar *Zukunftsdialoog*. Via een internetforum en gesprekken met burgers en deskundigen verzamelde ze anderhalf jaar lang ideeën over de toekomst van Duitsland. Ze wilde daarmee nieuwe ideeën opdoen en de betrokkenheid van burgers bij de politiek vergroten. Een groot succes, noemt Merkel het experiment. Verspilling van belastinggeld voor een grote Merkel-PR-show, vindt oppositiepartij SPD.

Legalisering van cannabis voor volwassenen leek lange tijd het meest aangedragen idee op Merkels 'Dialog über Deutschland'. Via dit internetforum verzamelde de kanselier ruim 11.000 ideeën van burgers over de toekomst van Duitsland. Ook hield ze zogeheten *Townhall Meetings*, naar voorbeeld van president Obama: de kanselier dichtbij de mensen. In Erfurt, Bielefeld en Heidelberg ging ze in gesprek met steeds weer honderd uitgekozen burgers over van tevoren bepaalde thema's. De gesprekken waren live te volgen op tv en internet.

Ik heb allerlei manieren tot mijn beschikking om mijn ideeën te uiten, legt de kanselier uit in het voorwoord van het boek 'Dialog über Deutschlands Zukunft' dat ze een journalist liet schrijven. Nu wil ik diezelfde manieren gebruiken om te luisteren, nieuwe inzichten op te doen, een nieuw kader te creëren waarmee de politiek burgers kan ondersteunen, schrijft ze.

Cannabis en genocide in Armenië

Op het internetforum werd de cannabis op het laatste moment ingehaald door een ander voorstel: Duitsland moet een wet invoeren die het ontkennen van genocide in Armenië strafbaar stelt. Geen onderwerp waarvoor in Duitsland veel mensen warm lopen. Terwijl een ander onderwerp, waar in de tijd van de *Bürgerdialog* duizenden mensen voor de straat op gingen, op het internetforum slechts zijdelings aan bod kwam: anti-piraterijverdrag ACTA.

Lobbygroepen hebben dankbaar gebruik gemaakt van Merkels *Bürgerdialog*. Nummer drie op de ranking van meest aangedragen ideeën was een "open

discussie over de islam” omdat “critici van de islam in het huidige debat worden genegeerd”. Andere veel genoemde onderwerpen: een vereenvoudiging van het wapenrecht en wetten tegen seks met dieren. “Misschien hebben de kanselier en haar mensen de burgers toch een beetje te hoog ingeschat”, concludeerde weekblad Der Spiegel deze zomer.

Merkel zelf viel op dat de zorg of de Duitse economie door de globalisering over tien jaar nog net zo sterk is als nu, mensen niet zo bezighoudt, meldde het Hamburger Abendblatt. “Dat heeft me verbaasd”, aldus de kanselier.

Van eenheidsmonument tot nationaal dementieplan

Parallel met de Bürgerdialog dachten 130 experts in 18 werkgroepen na over de toekomst van Duitsland. Onder hen de voormalige Nederlandse minister van Gezondheid Ab Klink (CDA). De vragen die zij hadden meegekregen waren: hoe willen we samenleven; waarvan willen we leven; en hoe willen we leren. Ze spraken daarover in werkgroepen met als thema ‘familie’, ‘Duitslands zelfbeeld’, ‘toekomst van de arbeid’ en ‘lerende samenlevingen’. De experts presenteerden het resultaat van anderhalf jaar denkwerk en discussies vorige maand aan de kanselier, die er twee uur voor uittrok om met hen - live te volgen via internet - te discussiëren over hun 133 aanbevelingen voor de toekomst van Duitsland.

Onderwijs, de eenwording, de kloof tussen burger en politiek en gezondheidsthema’s speelden een belangrijke rol in de aanbevelingen. Zo pleitten de experts voor de instelling van een Onderwijsraad en de opwaardering van 3 oktober, de dag van de eenwording, tot een nationale herdenkingsdag. Ook moet er één monument voor de Duitse eenwording komen in Duitse gemeentes. De deskundigen stellen verder onder meer een landelijke gezondheidsmonitor en een nationaal dementieplan voor, een duurzaamheidszegel voor producten, een nationale ‘vuil-weg-dag’ (*Dreck-weg-Tag*) en een staatsminister voor digitalisering. Die laatste drie plannen staan nu al op de to-do-list van de betrokken ministeries, aldus Merkel.

Stuttgart 21

Aan het begin van de *Zukunftsdialog* noemde Merkel het omstreden grootschalige stationsproject Stuttgart 21 uit 2010 als voorbeeld van hoe het niet meer moet. Het protest tegen het nieuwe dure station liep zo uit de hand dat er bemiddeld moest worden tussen burgers en overheid. Het leidde tot een politieke omwenteling in Baden-Württemberg - de CDU moest plaatsmaken voor Groenen en SPD. *Wutbürger*, burgers die zich verzetten tegen een overheid die zich te weinig van hen aantrekt, werd woord van het jaar. In de ideeën van de experts is de ervaring met Stuttgart 21 bijvoorbeeld terug te vinden in het voorstel om hoge

ambtenaren beter op te leiden zodat ze beter omgaan met belangen van burgers en ze hun oren niet te veel naar het bedrijfsleven laten hangen.

De meeste voorstellen kunnen zonder grote wetswijzigingen worden bereikt. Maar er zijn ingrijpendere ideeën, waarvoor structurele veranderingen nodig zijn, aldus Merkel. Bijvoorbeeld de invoering van een *Familientarifsplitting*, waarbij gezinsinkomen bij de berekening van de inkomstenbelasting worden gedeeld door het aantal gezinsleden. Dat is gunstiger voor gezinnen met kinderen. Over dit onderwerp wordt ook in de coalitie momenteel veel gediscussieerd.

PR-Show

De kanselier beloofde bij de presentatie van de plannen van de experts eind augustus regelmatig te berichten wat ermee gebeurt. Precies dat is een van de kritiekpunten van oppositiepartij SPD. Merkels *Zukunftsdiallog* kostte ruim 1,5 miljoen euro en het is onduidelijk of de voorstellen hun weg vinden naar de verschillende ministeries, en zo ja, op welke manier ze dan worden gebruikt, aldus de sociaaldemocraten.

De SPD noemt Merkels *Zukunftsdiallog* een grote PR-show voor Merkel, een gecamoufleerde campagne voor de Bondsdagverkiezingen van volgend jaar. Franz Müntefering, minister van Werkgelegenheid in Merkel-I en oud SPD-voorzitter, becommentarieerde de dag na de presentatie de voorstellen van de experts in de *Sueddeutsche Zeitung*. Het stuit de critici - naast de SPD ook commentaren in Duitse media - onder meer tegen de borst dat Merkel de hele *Zukunftsdiallog* alleen organiseerde, zonder andere ministeries. " Alsof ze de president van het land is", aldus Müntefering.

Deutsche Welle ziet nog een probleem: De *Zukunftsdiallog* heeft veel spannende ideeën opgeleverd, aldus de wereldomroep eind augustus, "die nu echter de oerreflex van staatsambtenaren moeten overleven om nieuwe voorstellen eerst als aanval op het eigen werk te zien."

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel: <https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/2871/11000-ideeen-voor-een-beter-duitsland>